

9.9.2015

Esbogård Ab
Kuninkaankartanontie 31
02780 Espoo

Viite
Arviointiselostus saapunut 26.5.2015

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA, HÖGBERGETIN MAA-AINESTOIMINTA, ESPOO

1. HANKETIEDOT JA YVA -MENETTELY

Esbogård Ab on 5.5.2014 saattanut vireille Höggergetin maa-ainestoinnin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimittamalla Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Uudenmaan ELY-keskus antoi arviointiohjelmasta lausunnon 2.7.2014. Arviointiselostus toimitettiin Uudenmaan ELY-keskukseen 26.5.2015.

Arviointiselostus

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Esbogård Ab, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on Rolf Saxberg. Arviointiselostuksen on laatinut konsulttitoimeksiantona Ramboll Finland Oy, jossa yhteyshenkilöinä ovat Antti Lepola ja Minna Miettinen.

Uudenmaan ELY-keskus toimii arviointimenettelyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena. Yhteyshenkilönä arviointimenettelyssä toimii Leena Eerola (Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 3 §, 1 mom. 10 kohta sekä asetus elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksista 2 § 1 mom. 3 kohta ja 3 § 1 mom. 1 kohta).

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Esbogård Ab suunnittelee Espoon Höggergetin alueelle Kulmakorven ja Ämmäsuon tuntumaan maa-ainestoinnintaa. Hanke sisältää kalliokiivaoksen louhinnan ja murskauksen myyntiä varten sekä muualta tuo-

Lasku hankkeesta vastaavalle 11 000 €. Maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä.

tavien puhtaiden rakentamisen ylijäämämaiden sijoittamisen vapautuvaan louhokseen. Lisäksi varaudutaan ottamaan vastaan muualta tuotavaa louhetta jalostettavaksi eri murskelajikkeiksi.

Tutkittavan hankealueen kokonaispinta-ala on 68 hehtaaria, josta suunniteltujen kiviainesten ottoalueiden pinta-ala on vaihtoehdosta riippuen 25-36 hehtaaria. Alueelta saatavissa olevan kiviaineksen määrä on vaihtoehdosta riippuen noin 8-14 miljoonaa kiintokuutiometriä. Maanvastaanottoa toteutettaisiin vaihtoehdosta riippuen 29-44 hehtaarin alueella, läyttömäärien ollessa vastaavasti noin 10-17 miljoonaa kuutiometriä. Hankkeen toiminta-ajaksi on arvioitu 25-45 vuotta.

Hankealue sijaitsee Länsi-Espoossa, noin 650 metrin etäisyydellä Kirkkonummen kunnan rajasta. Hankealue on metsätalous- ja virkistyskäytössä. Lähimmät asuinrakennukset hankealueen länsi- ja eteläpuolella sijaitsevat 150 – 350 metrin päässä hankealueen kiinteistön rajasta. Louhittavat alueet on suunniteltu niin, että etäisyys asutukseen on vähintään 300 metriä.

Hankealue rajoittuu koillis-pohjoispuolella maanvastaanottoalueisiin ja kiviainesten ottoalueisiin ja alueen luoteispuolella sijaitsee Ämmässuon jätteenkäsittelykeskus. Hankealueella kulkee jätteenkäsittelylaitoksen ja Fortumin Kivenlahden lämpövoimalaitoksen välinen kaatopaikkakaasuputki ja Ämmässuon kaasuvoimalaitokseen johtava 110 kV:n voimajohto.

Hankkeen vaihtoehdot

Hankkeella on kolme toteutusvaihtoehtoa ja nollavaihtoehto.

Vaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE 1: Kiviaineksen ottoalueiden koko on yhteensä 30 hehtaaria ja ottomäärä enimmillään 11 miljoonaa kiintokuutiometriä. Maanvastaanottoa on suunniteltu 36 hehtaarin alueelle yhteensä 14 miljoonaa kiintokuutiometriä. Vaihtoehdossa on toiminta-alueita, joiden toteutus edellyttää asemakaavamuutosta.

Vaihtoehto VE 2 eroaa vaihtoehdosta VE 1 siten, että tutkittiin hankealueella sijaitsevien voimajohdon ja kaasuputken siirtoa. Tämä toisi lisäaluetta kiviainestoiminnalle. Ottoalueiden koko olisi yhteensä 36 hehtaaria ja ottomäärä enimmillään 14 miljoonaa kiintokuutiometriä. Maanvastaanottoa tehtäisiin 44 hehtaarin alueella enimmillään 17 miljoonaa kiintokuutiometriä.

Vaihtoehto VE 3 on suunniteltu siten, että se ei edellytä kaavamuutosta. Ottoalueiden koko olisi suppein, yhteensä 25 hehtaaria ja ottomäärä enimmillään noin 8 miljoonaa kiintokuutiometriä. Maanvastaanottoa tehtäisiin 29 hehtaarin alueella enimmillään noin 10 miljoonaa kiintokuutiometriä. Voimajohdon ja kaasuputken siirrolla saadaan jonkin verran lisäaluetta toiminnoille.

Hankkeen kokonaiskesto on riippuvainen vuosittaisesta louhintamäärästä sekä vuosittaisesta maa-ainesten vastaanottomäärästä. Keskimääräisiksi arvioiduilla tuotantomäärillä laskettuna hankkeen kesto olisi

vaihtoehdossa VE 1 noin 35 vuotta, VE 2 noin 45 vuotta ja VE 3 noin 25 vuotta.

Hankkeen YVA -menettelyn tarve

Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen 6 § hanke-luettelon kohtien 2 b ja 11 d perusteella.

Kohdan 2 b mukaan YVA-menettelyä sovelletaan kiven, soran tai hiekan ottoon, kun louhinta- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

Kohdan 11 d mukaan YVA-menettelyä sovelletaan muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden, yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Asiaan liittyvät muut hankkeet ja suunnitelmat

Högbergetin hanke ei suoranaisesti liity muihin lähialueen hankkeisiin. Hankealueen läheisyydessä on runsaasti erilaista olemassa olevaa ja suunniteltua toimintaa ja niiden yhteisvaikutukset hankkeen kanssa on arvioitu arviointimenettelyssä. Hankkeen vaikutusalueella ovat muun muassa Ämmässuon jätteenkäsittelykeskus, Kalliosuon, Takapellon ja Kulmakorven maanvastaanotto- ja louhinta-alueet, Ämmässuon jätteenkäsittelylaitoksen ja Fortumin Kivenlahden lämpövoimalaitoksen välinen kaatopaikkakaasuputki ja alueen halki kulkee Ämmässuon kaasuvoimalaitokseen johtava 110 kV:n voimajohto. Kaatopaikkakaasuputken ja voimajohdon siirtomahdollisuutta sekä siirron vaikutuksia on tutkittu arviointimenettelyssä.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Toiminta edellyttää maa-ainestenottoluvan Espoon ympäristölautakunnalta sekä ympäristöluvan Etelä-Suomen aluehallintovirastolta (AVI).

Hankkeeseen sovelletaan valtioneuvoston asetusta kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010).

Kiviainesten ottamistoiminnan yhteydessä muodostuvalle kaivannaisjätteelle on laadittava kaivannaisjätteitä koskevan Valtioneuvoston asetuksen (379/2008) mukainen jätehuoltosuunnitelma, joka liitetään ympäristölupahakemukseen.

Mikäli toiminta aiheuttaa vesilain 3 luvun 2 §:ssä mainittuja muutoksia pohjaveden laatuun tai määrään, tarvitaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä vesilain mukainen lupa.

Toiminnan sijoittamisessa on otettava huomioon oikeusvaikutteisissa kaavoissa osoitettu alueen käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) mukaiset kivenoton ja kiviaineksen jalostustoiminnan infrastruktuurin ra-

kentämiseen tarvittavat rakennus- tai toimenpideluvat käsittelee kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Mikäli hankealueelta havaitaan merkkejä mahdollisista muinaismuistolain (295/1963) mukaisista muinaismuistoista, tulee asiasta olla yhteydessä Museovirastoon.

2. ARVIINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksen vireilläolosta on ilmoitettu Länsiväylä ja Hbl-lehdissä.

Arviointiselostus on kuulutettu ja ollut nähtävillä 1.6.2015 - 10.7.2015 seuraavissa paikoissa:

Espoon ympäristökeskus, Kirkkojärventie 6 B, 4. krs., 02770 Espoo
Espoon kaupungin yhteispalvelupiste, Kirkkojärventie 4, 02770 Espoo
Kirkkonummen kunnanvirasto, palvelupiste, Ervastintie 2, 02400 Kirkkonummi
Kirkkonummen pääkirjasto, Kirkkotori 1, 02400 Kirkkonummi

Internetissä: www.ymparisto.fi/esbogardYVA

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus torstaina 11.6.2015 klo 18 – 20 Honkamajalla, Nupurintie 24, 02820 Espoo.

Arviointiselostuksesta järjestettiin 3.3.2015 asukastyöpaja, johon kutsuttiin asukkaita ja asukasyhdistysten edustajia.

Viranomaisyhteistyötä varten hankkeelle perustettiin ohjausryhmä.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt arviointiselostuksesta lausunnot Espoon kaupungilta, Kirkkonummen kunnalta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Uudenmaan liitolta, Museovirastolta, Espoon kaupungin-museolta, HSY Helsingin seudun ympäristöpalveluilta ja Fortum Oyj :lta.

Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle kuusi lausuntoa ja 32 mielipidettä. Yhdessä mielipiteessä oli 107 allekirjoitusta ja lisäksi useat henkilöt ilmoittivat yhtyvänsä yhteen tai useampaan mielipiteeseen. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/esbogardYVA.

Seuraavassa on esitetty yhteenveto lausuntojen pääsisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä

Arviointiselostuksessa on käsitelty YVA -laissa ja -asetuksessa edellytetyt asiat. Selostuksen laadinnassa on pääosin otettu huomioon ohjelmavaiheessa saadut lausunnot ja mielipiteet.

Selostus on pääosin seikkaperäisesti ja huolellisesti tehty ja se antaa hyvän kuvan hankkeen tavoitteista, hankealueen nykytilasta sekä monipuolisen kuvan arvioiduista vaikutuksista. Aineisto antaa mahdollisuuden vaihtoehtojen keskinäiseen vertailuun. Todettiin kuitenkin, että muutamien vaikutusten osalta arviointi on puutteellinen ja osin virheellinen. Tästä johtuen lupakäsittelyn yhteydessä tulee edellyttää useita lisäselvityksiä ja vaikutusten arviointeja. Puutteellisia arviointeja on täydennettävä ja selvityksiä tehtävä lisää, jotta voidaan arvioida vaihtoehtojen vaikutukset hankealueen ympäristöön, maankäyttöön ja kaavojen maankäyttövarauksiin.

Korostettiin, että pääkaupunkiseudulla tulee eri tahojen kanssa yhteistyössä edistää resurssitehokasta kiertotaloutta ja kestävästä luonnonvarataloutta sekä laatia kiviaineshuoltoa koskeva seudullinen kokonaisu suunnitelma. Tarvittavat maa-aineshankinnat ja läjitysalueet on huolellisesti sijoitettava seudullisesti ottaen huomioon kuljetusmatkojen optimointi sekä kuljetusten ja sijoituspaikkojen asutukselle ja ympäristölle aiheuttamien haittojen minimointi.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen rajaus

Toteutusvaihtoehdot eivät juurikaan eroa toisistaan ympäristövaikutusten merkittävyyden osalta, ja toteutusvaihtoehdoilla 1-3 on kaikilla joitakin suuria ja runsaasti kohtalaisia negatiivisia vaikutuksia. Todettiin, että hankkeesta esitetyt vaihtoehdot 1-3 eivät ole toteuttamiskelpoisia ja siksi hanketta ei tulisi toteuttaa lainkaan. Tarvittavien lisäselvitysten ja niiden pohjalta tehdyn vaikutusarvioinnin perusteella tulee selvittää vaihtoehto, joka on ympäristövaikutusten kannalta toteuttamiskelpoinen. Tarkastelussa tulee myös sovittaa hanke alueen nykyisen käytön ja tiedossa olevien suunnitelmien kanssa toiminnallisesti ja ajallisesti yhteen.

Vaikutukset pohja- ja pintavesiin sekä kalastoon

Järvikylän I luokan pohjavesialue sijaitsee hankealueen eteläpuolella noin 800 metrin etäisyydellä. Kalliopohjaveden virtaussuunta hankealueella on pohjoisesta etelään. Hankealueen kallioperä on tiivistä, mutta alueella sijaitsee muutamia heikkousvyöhykkeitä, joiden kautta pohjavesivaikutukset voivat ulottua hankealueen ulkopuolelle.

Louhinta tulee ulottumaan merkittävästi kalliopohjaveden pinnan alapuolelle, mutta pohjavesivaikutuksia ei kuitenkaan ole arvioitu riittävän perusteellisesti. Louhinnan mahdollisessa jatkosuunnittelussa tuleekin varmistaa, että pohjaveden pinnan lasku ei vaaranna talousvesikaivojen antoisuutta eikä toiminta veden laatua. Selostusta tulee täydentää riittävästi kallioperätutkimuksilla ja uudella pohjavesimallilla, jonka perusteella arvioidaan hankkeen vaikutus yksityiskaivoihin. Kaikista 600 metrin säteellä sijaitsevista kaivoista on otettava vesinäyte ja määritettävä ta-

lousveden laatuparametrit ennen toiminnan aloittamista. Kaivoista on laadittava myös kaivokortit.

Ympäristössä tapahtuville muutoksille erittäin herkkä Halujärvi on pieni ja mahdollisesti voimakkaasti riippuvainen pohjavesivalunnasta. Siksi pohjavesimallinnuksen tarkentaminen Halujärven ympäristössä on välttämätöntä. Koska louhinnasta aiheutuvat vaikutukset Halujärven pinnan tasoon ja ympäristön kaivojen käyttöön talousvetenä ovat mahdollisia, hankkeen toteuttaminen edellyttää myös vesilain mukaisen luvan.

Högberget sijaitsee HSY:n vesihuollon kannalta tärkeän Dämmanin vedenpuhdistuslaitoksen raakavedenoton valuma-alueella. Toiminnot tulee suunnitella siten, että pintavesien valumat eivät heikennä raakaveden laatua.

Selostuksessa louhinnan aiheuttamat haitat laskuvesistöön on tunnistettu ja hulevesille on esitetty laskeutusallasta ja biosuodatusta ennen vesien johtamista laskuojaan. Alueelta tulevat vedet virtaavat tällä hetkellä lähes kokonaisuudessaan Ämmäsuon maantäyttöalueen ja kaatopaikan välistä lähtevää puroa Loojärveen, joka on jo nykytilassa kuormittunut ja rehevä

Hanke tulee toteutuessaan vaikuttamaan Ämmäsuon-Kulmakorven alueen vesien yhteistarkkailualueen pohjavesiolosuhteisiin. Siksi suositellaan, että hanke otetaan huomioon yhteistarkkailun työohjelmassa pohjavesivaikutusten osalta. Toiminnan aikana tulee tarkkailla kalliolouhinnan vaikutuksia pohjaveteen ja ympäristön talousvesikaivoihin. Mikäli tarkkailun perusteella todetaan yksityistalouksien vedenhankinnan vaikeutumista tai kaivoveden laadun heikkenemistä, tulee varautua korvaaviin toimenpiteisiin.

Mankinjoessa on säilynyt luonnonvarainen geneettisesti alkuperäinen meritaimenkanta. Hankkeen toiminta voi huonontaa alueella esiintyvän kalaston ja pohjaeläinten elinolosuhteita. Vesistöihin kohdistuvan haitan minimoimiseksi hulevesien hallintarakennelmat tulee tehdä jo ennen louhinnan aloittamista, jotta myös työmaanaikaiset hulevedet käsitellään hallitusti. Loojärven alapuolelle on sijoitettava uusi pintaveden tarkkailupiste Mankinjoen vaikutusten tarkkailemiseksi.

Luontovaikutukset

Hankealue sijoittuu maakunnallisesti merkittävälle luonnon ydinalueelle ja vahvimmalle Espoon eteläosat ja Nuuksion yhdistävälle ekologiselle yhteydelle. Hankevaihtoehdot 1-3 lähes katkaisisivat tämän yhteyden. Edellytettiin, että ekologisista yhteyksistä tehdään erillinen selvitys. Selvitysalueen tulee kattaa hankealueen ohella riittävästi lähiympäristöä, jotta hankkeen vaikutuksia seudullisiin yhteyksiin voitaisiin aidosti arvioida.

Liito-oravainventointi tulisi päivittää ja tutkia, tarvitaanko alueella erityisiä toimenpiteitä mahdollisten liito-oravan esiintymien ja kulkuyhteyksien säilyttämiseksi. Liito-oravan elinalueiden, kulkuyhteyksien ja niiden yhteydessä olevien uhanalaisten luontotyyppien säilyttämisen merkitystä tulisi korostaa.

Alueen kasvisto, eläimistö ja merkitys suojelun kannalta on selvitetty liian suppeasti ja YVA-selostusta varten selvitystä edellytettiin täydennettäväksi viitasammakon, liito-oravan, linnuston, päiväperhosten, sudenkorentojen ja kasvilajien osalta. Selostuksesta ei käy ilmi, että täydentävää selvitystä olisi tehty. Siltä osin YVA-selvitys on puutteellinen.

Mikäli toiminnalle haetaan ympäristölupaa, tulee sen yhteydessä esittää myös selvitys, miten Bockträskin sudenkorentoalueen vesitasapainon säilyminen turvataan. Mahdollisessa lupavaiheessa tulee varmistaa, että metsälain tarkoittamia erityisen arvokkaita elinympäristöjä ei tuhoudu.

Melu-, värinä- ja ilmanlaatuvaikutukset

Melu, värinä ja pöly tulevat rasittamaan merkittävästi välittömästi hankealueen länsipuolelle sijoittuvan Fagerängin hevostilan toimintaa. Myös lähialueen asutuksen luona melu ja värinä tulevat lisäämään häiriötä. Katsottiin, että lähialueen taloissa tulee tehdä vauriokatselmus selostuksen ehdotuksen mukaisesti ennen toiminnan aloittamista.

Pölyä syntyy eniten murskauslaitoksen toiminnassa. Pölyn leviämistä voidaan rajoittaa, kun laitos sijoitetaan louhoksen pohjalle. Louhinnan alkuvaiheessa kaikki toiminta on kuitenkin maanpinnan tasolla ja pöly- ja meluhaitat ovat suurimmillaan. Toiminnan harjoittajan on tehtävä teknisiä ja toiminnallisia pölyntorjuntatoimenpiteitä, jotta pölyn pitoisuudet ympäristön herkissä kohteissa ja asutusalueilla pysyvät alle ilmalaadun ohje- ja raja-arvojen ottaen huomioon myös alueen muut toiminnot. Melu- ja pölyhaittoja tukee rajoittaa laitteistojen ja työkonien sijoittelulla, käytön rajoituksilla ja meluvallien avulla. Näistä tulee esittää selvitys ja suunnitelmat ympäristölupahakemuksessa.

Toiminnan käynnistyttyä on tehtävä säännöllisiä ympäristömelumittauksia toiminnan eri vaiheissa, jolloin varmistutaan, etteivät melutason ohjearvot ylity lähimpien asuinrakennusten ja lomarakennusten kohdalla. Kun louhintasuunnitelman mukaiset pintamaavallit ja varastokasat toteutetaan, saavutetaan laajimmassakin vaihtoehdossa VE 2 hyväksyttävät melutasot alueen kaikissa melusta häiriintymiselle alttiissa kohteissa.

Hankkeen ja alueen nykyisten toimintojen yhteisvaikutukset voivat huonontaa melutilannetta ympäristössä meluntorjuntatoimista huolimatta. Meluselvityksen mukaiset meluntorjuntatoimenpiteet tulee toteuttaa sekä noudattaa tietyissä tilanteissa edellytetyt toimintarajoituksia ja laitevaatimuksia ja rajoittaa toiminnassa samanaikaisesti olevien laitteiden määrää.

Hankevaihtoehtojen melumallinnus ulottuu Kirkkonummella Kauhalan ja Laitamaan alueille. Hankevaihtoehtoissa VE 2 ja VE 3 on sellaisia vaiheita, joissa melumallinnettu alue ei ole riittävän laaja ja arviointia tulee täydentää näiltä osin.

Vaikutukset maankäyttöön

Selostuksessa on kuvattu maakuntakaavoituksen nykytilanne ja voimassa olevien kaavojen sisältö. Hankealueella tai sen läheisyydessä on voimassa Uudenmaan maakuntakaava. Uudenmaan 1. vaihemaakun-

takaava ja Uudenmaan 2 vaihemaakuntakaava. Kaavoissa hankealueelle tai sen läheisyyteen on osoitettu aluevaraus- tai kohdemerkintöjä, jotka koskevat jätteenkäsittelyalueita, jäte- ja energiahuollon alueita, ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattuja alueita sekä erityisalue, jonka käyttö on tarkoitus määritellä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Lisäksi on ominaisuusmerkinnällä osoitettu alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja ja viivamerkinnällä 110 kV:n voimalinja.

Selostuksessa tehdyt tulkinnat hankkeen suhteesta mainittuihin kaava-merkintöihin ja -määräyksiin ovat perusteltuja eikä niiden osalta ole huomautettavaa. Sen sijaan selostuksessa esitetty tulkinta hankkeen suhteesta maakuntakaavan valkoiseen alueeseen on virheellinen. Selostuksen tulkinta ja arviointi lähtee siitä, että siltä osin kuin hanke sijoituu maakuntakaavan valkoiselle alueelle, on toiminta vaikutuksiltaan paikallista. Arvioitu hanke on kuitenkin pinta-alaltaan, massamääriltään sekä myös kestoltaan maakunnallinen ja hanketta tulee tarkastella kokonaisuutena. Toisin kuin selostuksessa todetaan, on maakuntakaavan valkoisella alueella tapahtuva hankkeeseen liittyvä louhinta- ja maanvastaanotto toiminta maakuntakaavan vastaista ja vaarantaa maakuntakaavan toteutumisen. Maakuntakaavan vastaisuus tulee ottaa huomioon hankkeen valmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeesta esitetyt vaihtoehdot 1 ja 2 ovat voimassa olevan Ämmäsuon asemakaavan vastaisia ja edellyttäisivät asemakaavamutosta. Asemakaavan muutosta ohjaa voimassa oleva Espoon eteläosien yleiskaava, jossa hankealue on pääosin Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M) ja osittain Jätehuollon aluetta (EJ). Yleiskaavamerkinnot M ja EJ eivät kiellä maa-ainestointia, mutta hankkeen laajuudesta ja pitkäkestoisuudesta johtuen toiminnan ei voida katsoa olevan väliaikaista. Vaihtoehtojen vaikutukset hankealueen eteläpuolella sijaitsevaan kyläalueeseen AT on selostuksessa arvioimatta. Esitetyissä vaihtoehdoissa ei ole huomioitu, että myös suunniteltu toiminta tarvitsee suojaviheralueen estämään haittojen leviämistä asutuksen suuntaan. Nykyisin hankealue on käytännössä toiminut Ämmäsuon toimintojen haittoja hillitseväksi puskurina.

Hankkeesta esitetyt vaihtoehdot aiheuttavat myös sijainnillaan merkittävää haittaa aluetta ympäröivien yleiskaavavarausten mukaiselle maankäytölle ja ovat siten yleiskaavan vastaisia. Voimassa olevien kaavojen vielä toteutumattomien aluevarausten ja joukkoliikennevarausten arviointi on puutteellinen tai sitä ei ole tehty.

Vaikutukset kulttuuriperintöön ja maisemaan

Muinaisjäänösinventoinnista laadittu raportti on varsin suppea, eikä siinä selosteta tarkemmin yhden päivän kenttätöiden perustana olleen arkistotyön laajuutta. Inventoinnin loppupäätelmän mukaan alueella ei ole muinaisjäänöksiä eikä muita kulttuurihistoriallisia, suojeltavaksi arvioitavissa olevia jäänöksiä. Tämä olisi paremmin perusteltu, mikäli tilannetta olisi tarkasteltu hieman laajemmin. Todettiin, että jos kiinteitä muinaisjäänöksiä sijaitsee inventoidulla alueella, ovat ne edelleen muinaismuistolain rauhoituksen alaisia kohteita.

Hankkeen vaikutuksia suurmaisemassa on tutkittu ja todettu, että näkyviä vaikutuksia maisemaan on Loojärven suuntaan. Lähimaisemassa

tapahtuu suuri ja pitkäkestoinen muutos, kun laaja metsäalue kaadetaan, pintamaat poistetaan ja paikalle syntyy laaja louhosalue. Merkittäv in muutos maisemassa tapahtuu, kun paikalle nousee maantäyttöalue, jonka laki kohoaa metsän yläpuolelle ja jää näkymään pysyvästi ympäristöön.

Vaikutukset liikenteeseen

Liikenne on suunniteltu ohjattavaksi Kulmakorven kautta Nupurintielle. Tämän toteutus voi muodostua ongelmaksi, sillä mikään selostuksessa esitetystä kolmesta vaihtoehdosta ei ole helposti toteutettavissa. Kulmakorven alueella toimivat Espoon kaupungin maantäyttöalueet ja niiden laajennuksen louhintatyö. Högbergetin louhinnan ja maantäytön liikenne ohjattaisiin Kulmakorven liikenteen joukkoon. Kulmakorvessa on jo nyt esiintynyt liikenneongelmia louhinnan ja maantäytön liikenteen pitämiseksi erillään.

Kulmakorpi I -kaavaselostusluonnoksen mitoituksessa ei ole huomioitu Högbergetin louhos- ja maankaatopaikkahankkeen liikennettä. Liikenneturvallisuuden vuoksi kevyen liikenteen väylän rakentamista Nupurintien varteen tulisi kiirehtiä jo nykyisellään, mutta varsinkin mikäli Högbergetin hanke toteutetaan.

Nykyistä HSY:n rakentamaa ja hallinnoimaa tietä ei ole mahdollista käyttää hankealueen kivi- ja maa-ainesliikenteeseen.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Louhintahanke on jo etukäteen herättänyt alueen asukkaiden keskuudessa voimakasta vastustusta. Hanketta ei pidetä yhteiskunnallisesti tarpeellisena, koska kiviainesta saadaan Espoon alueella jo lukuisista muista kohteista. Lisäksi naapurikunnissa on suuria louhintahankkeita menossa. Tässä pitkäkestoisessa hankkeessa merkittäviä huolia ovat erityisesti hankealueen viereisen hevostallin toimintaedellytysten säilyminen. Lisäksi vastustusta aiheuttavat asukkaiden huoli melun ja pölyn aiheuttamista terveysvaikutuksista, Toiminta heikentää ja tuhoaa luontoarvoja, vähentää virkistyskäyttömahdollisuuksia sekä asuinympäristön viihtyisyyttä, terveellisyttä ja turvallisuutta.

Yhteisvaikutukset

Ämmässuon - Kulmakorven jätteidenkäsittely-, louhinta- ja maantäyttöalueiden muodostama kokonaisuus on jo nykyisellään mittasuhteiltaan ja ympäristövaikutuksiltaan huomattavan suuri. Alueella tapahtuva toiminta on vuosikautia aiheuttanut rasitusta ympäristölle ja asutukselle ja nämä haitat tulevat edelleen jatkumaan Högbergetin louhinta- ja maantäyttöhankeeseen toteutuksesta riippumatta.

Hankkeen ja ympäröivien toimintojen kokonaisvaikutukset on arvioitu puutteellisesti. Hankkeen jatkopäätöksenteon yhteydessä täytyy olla varmuus siitä, että vaikutukset ympäristöön voidaan pitää kestäväällä tasolla ja maa-aineksen oton sekä alueen muun toiminnan haittavaikutukset pysyvät hallinnassa koko toiminta-ajan.

Muita kommentteja

Alueen asukkaiden huolta hankkeesta tulee vähentää säännöllisillä ja riittävän laajalle ulottuvilla seurantatoimilla, jotka käsittävät melun, tärinän ja ilmanlaadun lisäksi pinta- ja pohjavesien sekä kaivojen seurannan.

Hankealueella sijaitsevan voimajohdon ja kaasuputken siirto ei saa vaarantaa tai haitata niiden käyttöä.

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Suunniteltua hanketta vastustettiin, koska se toteutuessaan aiheuttaisi ihmisille, eläimille ja luonnolle korvaamattomia haittoja. Erityisesti vastustettiin vaihtoehtoja VE 1 ja VE 2. Kaavatilanteen ja luontoselvityksen perusteella parhaana pidettiin vaihtoehtoa VE 3. Kuitenkin tätäkin vaihtoehtoa pitäisi pienentää ja turvata ekologinen yhteys.

Hankkeen tavoitteena on tarjota läjitysalue ja kiviainesta pääkaupunkiseudulle ja koko Uudellemaalle. Mielipiteissä tuotiin esille, että olisi kohutuotonta, jos tiheästi asutun pääkaupunkiseudun vähäisiä virkistysalueita ja maakunnallisestikin merkittävä viherkäytävä uhrattaisiin muun Uudenmaan kiviaineksen tarpeisiin ja maankaatopaikaksi.

Hanke on sekä alueelliselta laajuudeltaan että ajalliselta kestoltaan poikkeuksellisen mittava. Hankkeen haitalliset vaikutukset ovat myös poikkeuksellisen merkittäviä. Arviointiselostus tarkastelee vaikutuksia monipuolisesti ja siinä on esitetty keinoja haitallisten vaikutusten vähentämiseen. Katsottiin kuitenkin, että YVA-selostus on useilta osiltaan puutteellinen ja johtopäätöksiltään harhaanjohtava, eikä se anna mahdollisuutta lupaprosessin edellyttämään objektiiviseen arviointiin. Selvitystä on täydennettävä useilta osin ennen kuin lupaviranomaisilla on edellytykset päättää hankkeen mahdollisesta toteutuksesta tai toteuttamatta jättämisestä.

Selostuksessa ei ole tarkasteltu miten hanke täyttää muun muassa Etelä- ja Länsi-Suomen alueellisen jätesuunnitelman tavoitteet. Siinä ei ole myöskään otettu huomioon Helsingin kaupungin kaivumaiden hyödyntämisen kehittämissuunnitelmaa, jonka tavoitteena ovat kustannussäästöt materiaalitehokkuutta ja kierrätystä lisäämällä. Edellä mainitut kehittämissuunnitelmat heikentävät olennaisesti hankkeen tarpeellisuudesta esitettyjä perusteluja. Kalliokiviainesten tarjonta ylittää pääkaupunkiseudulla välillä kysynnän, kun toteutetaan muun muassa suuria maanalaisten rakentamisen kohteita.

Hankevaihtoehdot ja vaikutusalueen raja

VE 0-vaihtoehdon vaikutuksia ei ole esitelty, vaikka sillä on myönteisiä vaikutuksia muun muassa lähiympäristön kaavoitukseen ja edellyttää maarakentamisessa uudenlaisten ympäristöä ja kustannuksia säästävien toimintamallien kehittämistä.

On hyvä, että selostukseen otettiin myös vaihtoehto VE 3. Se erottuu muista esimerkiksi kaavoituksen ja luontoselvityksen suhteen parempana. VE 3:kin olisi voitu jakaa vielä alavaihtoehtoihin, koska se perustuu kolmeen eri alueeseen (A, B ja C).

Hankkeen koko ja vaikutusarviointiin liittyvä epävarmuus huomioon ottaen hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu liian rajallisesti melun, pölyn, värinän, kasvihuonekaasujen sekä pinta- ja pohjavesivaikutusten osalta.

Vaikutukset pohja ja -pintavesiin

Pohjavesien virtausmalli on laadittu oikein, mutta tulosten luotettavuuteen liittyy vakavia puutteita, koska lähtötietoina on käytetty suurelta osin muualta saatuja tuloksia. Hankkeen mahdollisten vaikutusten kannalta tärkeä Halujärven alue on jätetty täysin mallintamatta ja mahdollista pohjavesivaikutusta Järvikylän 1. luokan pohjavesialueeseen ei ole arvioitu.

Kattavat kallioperän rikkonaisuusselvitykset tulee ulottaa Halujärven alueelle ja etelään aina Järvikylän pohjavesialueelle. Rikkonaisuusselvityksiä tulee täydentää riittäväillä ja luotettavilla kallioruhjeiden ja rakoilujen vedenantoisuusselvityksillä. Alueelta tulee laatia pohjavesimalli myös Halujärven alueelle ja arvioida kallioruhjeiden hydraulisia yhteyksiä ja hankkeen mahdollisia vaikutuksia myös Järvikylän tärkeälle pohjavesialueelle.

Selostuksen arvio hankkeen vaikutuksista talousvesikaivoihin perustuu kalliopohjavesimalliin, joka on vahvasti yleistävä ja perustuu epävarmisiin tietoihin. Selostusta täytyy täydentää riittäväillä kallioperätutkimuksilla ja uudella pohjavesimallilla, jonka perusteella arvioidaan hankkeen vaikutus yksityiskaivoihin. Lisäksi tulee laatia suunnitelma kaivojen veden laadun jatkuvan seurannan järjestämisestä.

Selostuksessa vähätellään hankkeen vaikutuksia pintavesiin, erityisesti Loojärveen ja Mankinjokeen eikä siinä ole otettu huomioon uudempia vesistöselvityksiä.

Vaikutukset kalastoon ja pohjaeläistöön

Kalastoa ja pohjaeläimistöä on selvitetty puutteellisesti. Selostuksessa ei ole otettu huomioon muun muassa Mankinjokeen kohdistuvan jatkuvan kalastoseurannan tuloksia eikä asukkaiden havaintoja pohjaeläimistöstä. Edellytettiin, että arvioinnin tulee osoittaa, että vaaraa erittäin uhanalaisen meritaimenen elinmahdollisuuksiin ja muiden vesistöissä mahdollisesti esiintyvien uhanalaisten tai harvinaisten lajien esiintymiseen ei aiheudu. Lisäksi Halujärven kalasto, kasvisto ja pohjaeläimistö tulee selvittää.

Luontovaikutukset

Hanke tuhoaisi vaihemaakuntakaavassa osoitetun maakunnallisesti tärkeän ekologisen yhteyden, joka yhdistää itä-länsi suunnassa Espoon keskuspuiston Kirkkonummen metsiin. Tärkeän yhteyden toimivuus tulee turvata hankkeen jatkosuunnittelussa.

Hanke on ongelmallinen kehrääjälle, jolle alue on selvästi arvokas. Luontotyyppiselvityksessä olisi pitänyt käyttää myös METSO-ohjelman ja Uudenmaan maakunnallisia LAKU-kriteereitä. Luontoselvityksen mukaan on kuitenkin selvää, että varsinkin Fagerängin itäpuoliset kivi- ja 11 tulee säilyttää. Luontoselvitys tukee vaihtoehtoa VE 3.

Melu- ja värinävaikutukset

Todettiin, että melumallinnukset on tehty virheellisesti. Siksi tulee esittää yksityiskohtainen meluvallien rakentamissuunnitelma ja uusi todenmukainen melumallinnus hankkeen eri työvaiheiden yhteydessä.

Tärinävaikutukset on arvioitu vanhentuneella mitoitustiedolla.

Vaikutukset ilmanlaatuun ja ilmastoon

Selostuksessa ei ole selvitetty riittävällä tarkkuudella hiukkasten ja pienhiukkasten leviämistä ympäristöön, eikä niiden terveysvaikutuksia. Selostusta tulee täydentää suunnitelmalla ilman laadun jatkuvan tarkkailun järjestämisestä sekä muutosten seurannasta. Siihen pitää liittää myös riittävän tarkka arvio toimenpidemahdollisuuksista haitallisten vaikutusten estämiseksi. Ämmäsuon nykyistä seurantaan pitää täydentää mittauksilla, jotka tapahtuvat asuin- ja elinympäristöjen läheisyydessä.

Selostuksessa ei ole otettu huomioon ilmastonmuutoksen vaikutuksia.

Vaikutukset maankäyttöön

Hanke on kokonaisuudessaan ohjaavien kaavojen vastainen, joten se on hylättävä. Kallionlouhinnat ja maankaatopaikka on ratkaistava ensin kaavoituksella lähiasutusta kuullen.

Suurin osa hankealueesta kuuluu Uudenmaan vahvistetussa maakuntakaavassa ns. valkoiseen alueeseen, jossa on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettava huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteet sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti ja virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto- metsä- ja muut luontoalueet ja välitettävä niiden pirstomista. Vain pieni osa hankealueesta on merkitty maakuntakaavassa jätteenkäsittelyalueeksi, jolla on ominaisuusmerkinnällä osoitettu olevan maakunnan kiviainestuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja. Näillä alueilla mahdollinen ottotoiminta sovitetaan ajallisesti ja alueellisesti yhteen jätehuollon toimintojen kanssa. Tämän vuoksi selostuksen johtopäätös, jonka mukaan hanke on maakuntakaavan mukainen, on virheellinen. Maakuntakaavan ja hankkeen suhde on selvitettävä kaavaviranomaisten kanssa ennen lupaprosessin aloittamista.

Hankevaihtoehto VE 3 ei toteuta voimassa olevan Espoon eteläosien yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaisen alueen käyttötarkoitusta. Hankealue rajoittuu osittain kaakossa/idässä kyläalueelle ja hanke estäisi kyläalueen toteuttamista kaavan mukaisena. Täyttömäen tuleva maisemointi ei tarkoita sitä, että alue on kaavamerkinnän mukaisessa käytössä.

Ämmässuon voimassa olevassa asemakaavassa hankealueen länsiosa sijoittuu osittain jätteenkäsittelyalueelle ja osittain suojaviheralueelle. Pohjoismaiden suurimman kaatopaikan suojavyöhykkeen tarkoitus mitätöitäisiin kaikissa vaihtoehdoissa. Tämä on kaatopaikkoja koskevien määräysten ja asemakaavan määräysten vastaista.

Espoonkartanon kaavarungon tarkistuksessa 7.1.2015 mainitaan, että Espoonkartanon historiallista ydinaluetta kehitetään vapaa-ajan, matkailun palveluja ja virkistystoimintaa tarjoavana alueena. Hanke hankaloi-
taa meluvaikutuksillaan tätä suunniteltua kehitystä ja alueen markkinoi-
tavuutta eli on ristiriidassa kaavarunkosuunnitelman kanssa.

Vaikutukset kulttuuriperintöön ja maisemaan

Laadittu arkeologinen inventointi on suppea eikä täytä sille asetettavia vaatimuksia. Inventointia tulee täydentää asiantuntevilla ja riittävällä lisäinventoinneilla ja arkistoselvityksin. Todennäköisyys kohteiden löytymiselle on ympäristössä tehtyjen poikkeuksellisen runsaiden löydösten perusteella edelleen suuri.

Hankealue vaikuttaa kulttuurihistoriallisesti tärkeiden alueiden maisemakuvaan korkeudellaan. Selostuksessa on esitetty vain täyttömäen loppullinen, maisemoitu kuva sen maksimikorkeudessa. Kuvattu tilanne ei vastaa alueella asuvien ihmisten käsitystä hankkeen maisemallisesta merkityksestä.

Vaikutukset liikenteeseen

Jos hanketta suunnitellaan koko Uudenmaan tarpeisiin, tulee esittää arvio kuljetusmatkoista ja kuljetuksen ympäristövaikutuksista siltä osin kuin kuljetusmatkat ovat selostuksessa esitettyä suuremmat.

Kauklahteen johtava hiekkatieyhteys ei sovi hankealuetta palvelemaan käyttöön, joten hankkeen toteutuessa hiekkatieyhteys on katkaistava.

Liikenteen vaikutuksia ilmanlaatuun ja ilmastoon on esitetty puutteellisesti. Hankevaihtoehtojen kokonaispäästöjä ja 0-vaihtoehdon tietoja ei ole esitetty, joten tehty vaihtoehtojen vertailu on virheellinen. Liikenteen vaikutuksia ilmanlaatuun ja ilmastoon on vähätelty.

Liikennettä on pohdittu lähialueella, mutta ei riittävästi koko pääkaupunkiseudun mittakaavassa. Mihin asti kiviainetta vietäisiin ja mistä maa-
massoja tuotaisiin? Tämä on tärkeä asia myös hankekokonaisuuden kasvihuonekaasupäästöjen kannalta.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Selostuksessa hankealueen virkistyskäytön määrää ja alueen arvoa virkistyskäyttöön vähätellään. Hankealueen läpi menevä tie ja polut ovat suosittuja ulkoilureittejä ja alueella kulkee useiden lähiseutujen hevos-
tallien vakituiset ratsastusreitit. Aluetta käytetään myös sienestykseen ja marjastukseen. Lisäksi Halujärvi on kyläläisille erittäin merkittävä virkistysalue. Hanke heikentää näitä virkistysarvoja oleellisesti. On myös mahdollista, että hankkeen seurauksena osa alueen virkistysarvoista tuhoutuu pysyvästi.

Suunniteltu toiminta tulisi aiheuttamaan häiriötä hankealueen lähiympäristön asukkaille ja siten alentamaan huomattavasti asumisviihtyvyyttä, mikä puolestaan johtaa kiinteistöjen arvon alenemiseen.

Yhteisvaikutukset

Selostuksessa on arvioitu puutteellisesti Kulmakorven ja Höggergetin hankkeiden melun ja tärinän yhteisvaikutuksia. Myöskään yhteisvaikutuksia koko Ämmässuon alueen käytön kanssa ei ole pohdittu riittävästi.

Seuranta

Seurantaohjelmassa on tärkeää liittää hanke selostuksessa esitetyllä tavalla Kulmakorven-Ämmässuon alueen vesistön tarkkailuohjelmaan. Muutenkin tulee seurata luontoon laskettavien poistovesien laatua. Keskeisiä kuivatusvesiä johtavia puroja tai oja tulee tarkkailla päästöpiikkien varalta jatkuvatoimisella vedenlaadun seurannalla. Myös meritaimen- ja pohjaeläinseuranta on tarpeen. Liito-oravan elinympäristön säilymistä ja ekologisen yhteyden toimivuutta on syytä seurata.

Muita kommentteja

Hanke estäisi todennäköisesti Fagerängin liiketoiminnan jatkamisen melusta, pölystä ja ratsastusreittien katkeamisesta johtuen. Hankkeella voi olla kielteisiä vaikutuksia myös hankealueen eteläpuolella toimivan ammattimaisen raviurheilutallin toimintaan. Siksi tulee selvittää millä keinoilla ja toimenpiteillä turvataan alueella toimivien yrittäjien liiketoimintaedellytysten säilyminen.

Hankealue on suunniteltava niin, että voimajohtoa ja kaasuputkea ei tarvitse siirtää. Voimajohdon siirtäminen aiheuttaa aukkopaikan puustossa ja maisemakuvan muutos on paikallisesti suuri.

Erään mielipiteen esittäjän kiinteistöjen kulkuyhteys on järjestetty hankealueen läpi kulkevalla metsäautotiellä. Mikäli metsäautotie jää hankealueen alle, on hankkeesta vastaavan järjestettävä omalla kustannuksellaan toinen vastaava kulkuyhteys mielipiteen esittäjän kiinteistöille.

Hankkeen elinkaaren osalta alueen loppukäytöstä ei esitetty selvää visiota. On kuitenkin suuri merkitys ennallistetaanko alue metsäksi vai rakennetaanko se esimerkiksi teollisuusalueeksi. Epävarmuustekijät hankkeen keston suhteen tulee tuoda selkeämmin esiin.

Mikäli Höggergetin kalliomateriaalia aiotaan käyttää betoniin, niin kivestä on tehtävä rakennusmateriaalin radioaktiivisuusselvitys.

Tulee selvittää mahdolliset korvauskysymykset pilalle menneistä kaivoista ja rakennusten vaurioitumisesta sekä elinkeinon menettämisestä.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Högberget-hankkeen arviointiselostus täyttää arviointimenettelylle YVA-asetuksen 10 §:ssä mainitut arviointiselostuksen sisältövaatimukset. Arviointiselostus on asianmukaisesti käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Yhteysviranomainen on lausunnossaan ottanut huomioon jäljempänä ilmenevällä tavalla arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet. Yhteysviranomainen katsoo, että seuraavat seikat tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa ja lupamenettelyissä.

Hankkeen kuvaus

Arviointiselostus on selkeä ja havainnollinen. Hanke on kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti suunnitteluvaihe huomioon ottaen.

Vaihtoehtojen käsittely

Esitettyjen vaihtoehtojen vertailu on esitetty selkeästi ja havainnollisesti.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Hankkeen vaikutukset on pääosin tunnistettu hyvin ja selostuksessa arviointi on kohdistettu hankkeen kannalta keskeisiin vaikutuksiin ja arvioitavat asiat on tuotu selkeästi esille.

Hankkeen merkittävimmät haitalliset vaikutukset ovat melu, pöly, liikenteen aiheuttamat haitat, vaikutukset pohjavesiin sekä ihmisten elinoloihin ja maankäyttöön aiheutuvat haitat.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjavesiin

Louhinnalle ja murskaukselle asetettujen suojaetäisyyksien kannalta hankkeen sijoittumisessa on käytetty 300 metrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksista. MURAUUS-asetuksessa eli Valtioneuvoston asetuksessa 800/2010 kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta todetaan, että kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on lisäksi sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä. Selostuksesta ei käy ilmi, onko piha-alueet otettu huomioon etäisyyksiä määritettäessä. Ympäristöministeriön ohjeessa 1/ 2009 ” Maa-ainesten kestävä käyttö” suojaetäisyys kallioulouhokselle on 300-600 metriä.

Maa- ja kallioperän perusselvitykset on tehty huolellisesti ja suurimmaksi osaksi yhteysviranomaisen ohjelmasta antaman lausunnon esittämällä tavalla. Pohjavesimallinnus on tehty hyväksyttävällä tavalla. Liitteenä olevassa mallinnuksen selostuksessa tulkintaa vaikeuttaa se, että pohjaveden korkeustasoa kuvaavat väriasteikot ja pohjaveden korkeuskäyrät eivät ole samat.

Louhinta tulee vaikuttamaan Fagerängin hevostilan kaivojen vesipintoihin. Vaikutukset vedenlaatuun riippuvat ilmeisesti siitä, pääseekö Ämmässuon jätetäyttöalueelta pohjavesiä louhosalueelle. Pohjavesimallinnusraportissa todetaan, että ottoalue tulee todennäköisesti keräämään myös Ämmässuon jätekeskuksen alueelta kulkeutuvia pohjavesiä, mutta itse selostuksessa tästä ei ole mainintaa.

Pohjavesimallinnuksen perusteella näyttäisi siltä, että louhosalue kussakin vaihtoehdossa saattaa täytyä vedellä, jos louhos on pitkän aikaa käyttämättä, eikä vesiä pumpata pois. Selostuksessa ei ole käsitelty sitä, kuinka paljon vesiä joudutaan pumpaamaan louhoksesta pois eikä sitä, minne louhoksesta pois pumpattavat vedet johdetaan. Nämä vesimäärät tulee arvioida myöhemmissä lupaprosesseissa. Mikäli vesiä joudutaan pumpaamaan yli 250 m³/d, vaatii hanke vesilain mukaisen luvan sekä myös siinä tapauksessa, että toiminnasta aiheutuu haittaa Fagerängin kiinteistön tai Halujärven ympäristön kiinteistöjen vedenhankintaan. Mikäli vesiä joudutaan pumpaamaan yli 100 m³/d, on pumpaamisesta ilmoitettava vähintään 30 vuorokautta ennen Uudenmaan ELY-keskukselle.

Selostuksen mukaan alueen ympäristön kaivot on kartoitettu. Kaivokortteja ei kuitenkaan ole liitteissä eikä selostuksissa. Lupahakemuksiin kortit tulee liittää, samoin kannattaa ottaa osasta kaivoja vesinäytteet ennen louhinnan aloittamista. Fagerängin kaivo sekä osa Halujärven ympäristön kaivoista samoin kuin Halujärvi tulee ottaa mukaan yhteistarkkailuun, kuten selostuksessa on ehdotettu.

Pohjavesien analyysivalikoimaan tulee seurantaohjelmassa lisätä kaatopaikkatoimintaa kuvaavia parametreja, kuten öljyhiilivedyt ja raskasmetallit, koska pohjavesiä voi tehtyjen selvitysten perusteella keräytyä jätekeskuksen alueelta.

Vaikutukset pintavesiin

Selostuksessa on arvioitu hankkeen vaikutuksia pintavesien laatuun ja määrään melko kattavasti eri virtaamaolosuhteissa ja vesistön eri osissa. Vaikutuksia on arvioitu myös vesieliöstöön ja kalastoon. Kuten selostuksessa on todettu, arviointiin sisältyy monia epävarmuustekijöitä. Laskeutusaltaiden ja biosuodatuksen puhdistustehot ovat arvioita, ja niiden todellisesta puhdistustehokkuudesta on vain vähän tutkittua tietoa. Etenkin liukoisten tyyppiyhdisteiden poistuminen näissä käsittelyissä lienee vähäistä kasvukauden ulkopuolella. Lisäksi muun muassa laskeutusaltaiden toimivuuteen vaikuttavat merkittävästi niiden huoltotoimenpiteet. Hankkeen vaikutusten ja sen hulevesien käsittely-yksiköiden toimivuuden tarkkaileminen onkin tärkeää vähintään selostuksessa esitetyllä tavalla. Lupavaiheessa tulee lisäksi tarkastella, tarvitaanko Ämmässuon-Kulmakorven alueen vesien yhteistarkkailuun lisäyksiä Högbergetin hankkeen osalta. Myös pohjaeläimistön tilaa on tarpeen tarkkailla Högbergetin hankkeen vaikutusalueella.

Luontovaikutukset

Hankkeen toteuttaminen katkaisisi Espoon eteläosat ja Nuuksion yhdistävän ekologisen yhteyden. Jatkosuunnittelussa tulee selvittää miten voidaan säilyttää tämä tärkeä yhteys.

Palautteessa on tuotu esiin puutteita luontoselvityksissä. Jatkosuunnittelussa selvityksiä tulee täydentää ja päivittää muun muassa liito-oravan, viitasammakon, linnuston, päiväperhosten, sudenkorentojen ja kasvilajien osalta. Lisäksi tulee varmistaa, että metsälain tarkoittamia erityisen arvokkaita elinympäristöjä ei tuhoudu.

Selostuksen kuvaus kalastosta ja kalastoon kohdistuvien vaikutusten tarkastelu on riittävä. Seurantaehdotus kalaston osalta on asiallinen. Siinä mainitaan vain meritaimen, mutta yhteysviranomaisen katsoo, että seuranta on tarpeen myös muihin kaloihin kohdistuvien vaikutusten vuoksi.

Melu- ja värinävaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että meluselvitys on tehty riittävän laajana ja melun leviämistä kuvaavat vaihtoehdot, vaiheet ja meluntorjuntatoimenpiteet on kuvattu havainnollisesti.

Selvityksen mukaan melu tulee alueella lisääntymään nykytilanteeseen verrattuna ja toteutuksen joissain vaiheissa vaikutuksia nykyisiin melutasoihin voidaan pitää merkittävinä. Selostuksessa esitetyn meluselvityksen mukaan toiminnasta aiheutuvat melutasot asuin- ja lomarakennusten ympäristössä, eri vaihtoehdoilla ja eri vaiheissa, pysyvät pääosiltaan ohjearvojen alapuolella. Ohjearvojen alapuolelle pääseminen vaatii kuitenkin merkittäviä meluntorjuntatoimenpiteitä ja laitteiden melutason hallintaa sekä toimintarajoituksia laitteille. Tämä tuo epävarmuutta esitettyihin laskentatuloksiin sekä hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen. Meluntorjuntatoimenpiteiden lisäksi toiminnan aikana tulee kiinnittää erityistä huomiota tiedottamiseen ja lähialueella asuvien ja sitä hyödyntävien ihmisten kanssa käytävään vuorovaikutukseen. Hankkeen vaikutuksia voidaan pitää alueen asukkaiden ja muiden käyttäjien terveyden kannalta kohtalaisina, mutta alueen virkistyskäytön kannalta merkittävinä.

Koska toiminta on pitkäaikaista ja luvanvaraista, tulee hankkeen eri lupavaiheissa kiinnittää erityistä huomiota meluntorjuntaan, sen toteuttamiseen sekä melutasojen seurantaan hankealueen ympäristössä. Ympäristölupahakemuksessa on esitettävä murskauskäytösten suunnitellut sijoituspaikat sekä sijoittuminen korkeussuunnassa.

Läjityksestä aiheutuvat melutasot ja toiminnasta aiheutuvat haitat ovat louhintaan ja murskaukseen verrattuna huomattavasti vähäisemmät eikä siitä aiheudu merkittävää meluhaittaa läjitysalueen ympäristöön.

Toiminnan aiheuttamalla värinällä ei ole ihmisten terveyden kannalta merkitystä. Muun muassa rakennuksille aiheutuvia haittoja voidaan seurata helposti ja mahdollisiin haittoihin voidaan vaikuttaa räjäytysten suunnittelulla. Värinän lisäksi räjäytykset aiheuttavat hetkellisiä korkeita melutasoja ja ilmanpaineiskuja, jotka alueen asukkaat saattavat kokea epämiellyttävänä. Näihin haittoihin voidaan vaikuttaa hyvällä suunnittelulla ja riittävällä tiedottamisella.

Vaikutukset ilmanlaatuun ja ilmastoon

Arviointiselostuksen mukaan merkittävimmät pölypäästöt aiheutuvat murskaustoiminnasta. Normaalitoiminnan pölypäästöt ja vaikutukset il-

manlaatuun ovat todennäköisesti suurimmillaan loppukevään ja alkukevään poutajaksojen aikana, jolloin kasvillisuuden aiheuttama hiukkasten poistuminen ilmakehästä tarttumalla johonkin pintaan on pienimmillään.

Yhteysviranomaisen toteaa, että merkittäviä pölypäästöjä aiheutuu myös valmiiden murskeiden varastokasoista. Murskain voidaan suojata teknisesti siten, että sen pölyäminen on vähäistä, mutta varastokasojen pölyntorjunta on huomattavasti vaikeampaa. Louhinta- ja murskausalueet ovat laajoja aukeita paikkoja, joissa tuulella on suuri merkitys pölyn leviämässä. Pölyämistä voidaan vähentää pitämällä varastokasat mahdollisimman matalina, alle 10 metrisinä.

Vaikutukset maankäyttöön

Voimassa olevan maakuntakaavan perusteella Höggergetin ottaminen louhinta- ja maanvastaanotto toimintaan on maakuntakaavan vastaista ja vaarantaa maakuntakaavan toteutumisen. Maakuntakaavan vastaisuus tulee ottaa huomioon hankkeen jatkovalmistelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi hankkeen vaihtoehdot VE 1 ja VE 2 ovat voimassa olevan Ämmässuon asemakaavan vastaisia ja edellyttäisivät asemakaavamuutosta. Asemakaavan muutosta ohjaa voimassa oleva Espoon eteläosien yleiskaava, jossa hankealue on pääosin Maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M) ja osittain Jätehuollon aluetta (EJ). Yleiskaavamerkinnot M ja EJ eivät kiellä maa-ainestointia, mutta hankkeen laajuudesta ja pitkäkestoisuudesta johtuen toiminnan ei voida katsoa olevan väliaikaista. Vaihtoehtojen vaikutukset hankealueen eteläpuolella sijaitsevaan kyläalueeseen AT on selostuksessa arvioimatta. Esite-tyissä vaihtoehdoissa ei ole huomioitu, että myös suunniteltu toiminta tarvitsee suojaviheralueen estämään haittojen leviämistä asutuksen suuntaan.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Laadittu arkeologinen inventointi on suppea ja sitä tulee täydentää yhteistyössä Espoon kaupungin museon kanssa.

Liikennevaikutukset

Kulmakorven alueella on useiden hankkeiden yhteisvaikutuksia, muun muassa Kulmakorpi I asemakaava-alue. YVA-selostuksen mukaan arvioitavan hankkeen mitoittava liikennemäärä (VE 2 mukaan) ajoittuu kuitenkin vasta Kulmakorpi I -hankkeen päättymisen jälkeen ja siten näillä kahdella hankkeella ei ole arvioitu olevan yhteisvaikutuksia. Sen sijaan Takapellon louhinnan ja maanläjityksen sekä Ämmässuon jäteenkäsittelyalueen liikenteen on oletettu olevan mukana nykytilanteen liikennemäärissä.

Hankkeen myötä raskaan liikenteen määrä lisääntyy Kulmakorventiellä, Nupurintiellä ja Turunväylällä. Kulmakorventien kokonaisliikennemääräksi arvioidaan 2 400 ajoneuvoa arkivuorokaudessa. Selostuksen mukaan liikennemäärien kasvu painottuu erityisesti Nupurintien liikenteeseen Ämmässuon eritasoliittymärampin välissä.

Huolimatta siitä, että hankkeiden ennustettavuuteen liittyy epävarmuuksia, alueella liikkuvien kävelijöiden ja pyöräilijöiden liikenneturvallisuuden on kiinnitettävä erityistä huomiota raskaan liikenteen määrän lisääntyessä. Liikennemäärät eivät kasva vain lähialueella, vaan ne heijastuvat laajemmalle alueelle. Parhaillaan on käynnissä Espoon Nupurintien 110 tarveselvitys Espoon kaupungin vetämänä. Myös raskaan liikenteen taukopaikan (levähdys- ja palvelualue) potentiaalisiksi alueeksi on aiemmissa selvityksissä ajateltu Kulmakorventien itä- tai länsipuolta. Nupurintie (maantie 110) on myös suurten erikoiskuljetusten reitti (SEKV).

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Hankealue on suosittua ulkoilualueita ja Halujärvi on kyläläisille merkittävä virkistyskohde. Aasukkaat kokevat toiminnan heikentävän alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia ja vähentävän asuinympäristön viihtyisyyttä. Aukkailla on huoli myös melun ja pölyn aiheuttamista terveysvaikutuksista ja alueen turvallisuudesta sekä hankealueen viereisen hevosallin toimintaedellytysten säilymisestä. Hanketta ei myöskään pidetä yhteiskunnallisesti tarpeellisena ja perusteltuna.

Yhteisvaikutukset

Jatkosuunnittelussa tulee arvioida tarkemmin Kulmakorven, Ämmäsuon alueen ja Höggergetin hankkeiden melun, värinän ja pölyn sekä liikenteen yhteisvaikutuksia ihmisten elinoloihin.

Osallistuminen ja raportointi

Arviointiselostuksessa on esitetty selkeästi osallistumisjärjestelyt. Selostuksen nähtävillä olon aikana Espoon Honkamajalla järjestettiin 11.6.2015 yleisötilaisuus, jossa paikalla olivat hankkeesta vastaavan konsultin ja yhteysviranomaisen edustajien lisäksi noin 40 osallistujaa. Esittelytilaisuudessa keskusteltiin vilkkaasti muun muassa hankkeen vaihtoehtojen vertailusta, mahdollisista korvauskysymyksistä, kaivojen pilaantumisriskeistä ja antoisuuden vähenemisestä, pohjavesitutkimuksista, Halujärven selvitysten puuttumisesta, melun ja pölyn vaikutuksista sekä vaikutuksista kalastoon. Keskustelussa esille nousivat lisäksi vaikutukset ekologiseen yhteyteen ja kaavoituksen huomioon ottaminen sekä kaavojen muutostarpeet.

Arviointiselostuksesta järjestettiin asukastyöpaja 3.3.2015. Viranomaisyhteistyötä varten hankkeella on ollut ohjausryhmä. Arviointiin liittyvät aineistot ovat olleet nähtävillä myös internetissä Uudenmaan ELY-keskuksen YVA-sivuilla.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja tiedon lausunnon mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/esbogardYVA.

Lähetämme kopiot arviointiselostuksesta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Johtava asiantuntija

Eija Lehtonen

Ylitarkastaja

Leena Eerola

LIITE 1)

Maksun määräytyminen ja muutoksenhaku

Saadut lausunnot ja mielipiteet löytyvät osoitteesta
www.ymparisto.fi/esbogardYVA

TIEDOKSI

Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiselostuksia)
Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät

LIITE 1

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MUUTOKSENHAKU

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1397/2014) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2015.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.